

۲۰۷

آذر ۱۴۰۰

سال و شصت، شماره ۱۳

ایش پژوهش

سال سی و پنجم، شماره سوم
مدادوشهریور ۱۴۰۰

دوماهنامه نقد کتاب، کتاب‌شناسی و
اطلاع‌رسانی در حوزه فرهنگ اسلامی

۲۰۷

چند استفتای فقهی-اجتماعی بازیش از اواخر قرن دوازده هجری از استاد کل وحید بهبهانی | چاپ نوشت (۱۶) | در جستجوی کتابخانه تخصصی مرکزی ادبیات کودک و نوجوان ایران | درباره فرهنگ و زبان قوم لک (۳) | آینه‌های شکسته (۴) | نوشتن (۸) | تفتازانی و فلسفه | یادداشت‌های متون فارسی و عربی (۱) | ریاعیات خیام و مهستی در سفینه اسکندری | گذخای قاتل | نفحات ریاحین در تعیین تاریخ ظهور در سال ۱۲۰۴ | قلی خان، خان نبود | نگاهی به واژگان لغت فرس چاپ شادروان استاد عباس اقبال | نگاهی به تصحیح جدید سفرنامه ناصر خسرو | حواشی دکتر محمد معین بر دیوان لامعی گرگانی | آیا ابن عربی وارث انبیا است؟ | طومار (۶) | دشواری‌های برگردان قرآن و لغزش‌های برخی مترجمان (۲) | خبط کاتبان ناشی، در خلط متون و حواشی؛ پاسخی به نقد دیوان محمود و رکن بکرانی | نکته، حاشیه، یادداشت

نقدی بر مقاله «اعتبارسنجی "النساء نواقص العقول" در نهج البلاغه»

پیوست آینه‌پژوهش | چند متن تازه‌یاب درباره سنیان دوازده‌امامی

یادداشتی از یک قاضی حنفی بر برگ آخر قرآنی کهن در حرم امام رضا علیه السلام

مرتضی کریمی نیا

۵۷۹

آینه پژوهش | ۲۰۷

سال ۳۵ | شماره ۳

مرداد و شهریور ۱۴۰۳

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرستال جامع علوم انسانی

نکته، حاشیه، یادداشتی از یک قاضی حنفی بر بُرگ آخر قرآنی کهن در حرم امام رضا(ع)

یکی از آثار قرآنی وقف شده بر حرم امام رضا علیه السلام، قرآنی است به خط کوفی مشرقی که آن را عائشة الحولا در سال ۵۵۴ هجری بر حرم رضوی وقف کرده است. از این قرآن هفت پاره، اکنون تنها سه بخش آن باقی مانده است. بر برگ آخر یکی از این اجزای باقی مانده (به شماره ۳۸۲۴)، یاداشتی به خط محمد بن احمد بن محمد بن صاعد (۴۴۴-۵۲۷ق) قاضی معروف و پیشوای حنفیان نیشابور نوشته شده است که نشان می دهد این قرآن پیش از وقف (در سال ۵۵۴)، احتمالاً در نیشابور پوده است.

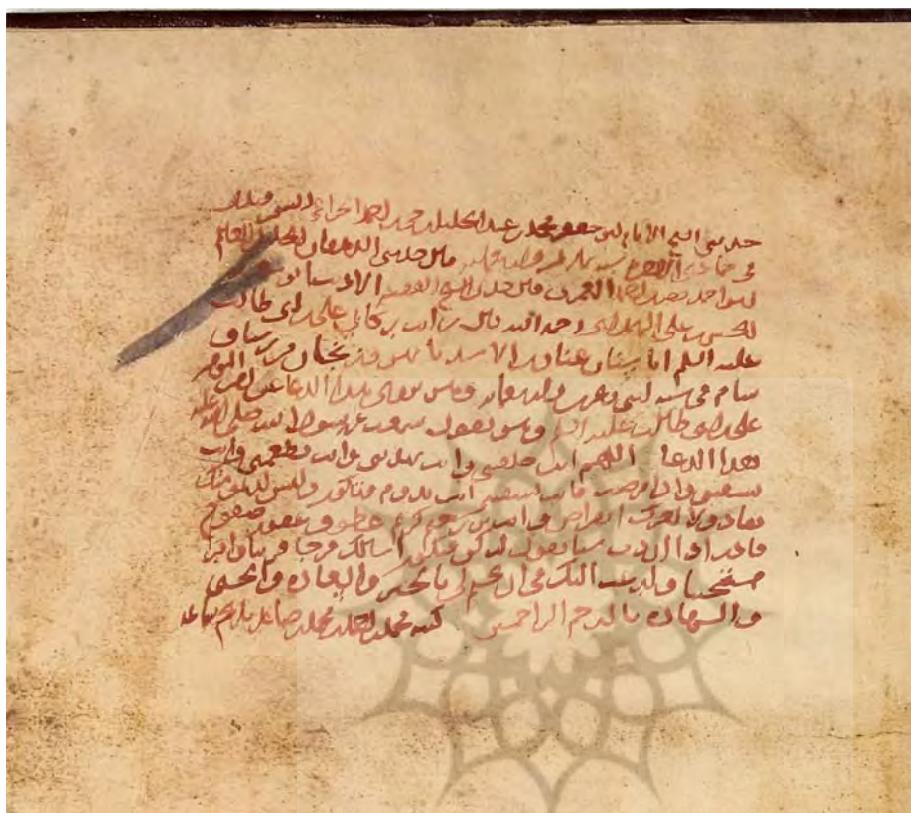
متن این یادداشت درواقع روایتی است که محمد بن احمد بن محمد بن صاعد از استاد خود، أبو جعفر محمد بن عبد الجلیل بن محمد بن أحمد الخزاعی السمرقندی نقل می‌کند و مضمون آن دعاوی است که امام علی علیه السلام از پیامبر اکرم صلی الله علیه وآلہ نقل می‌کند.

۵۸۱

در اینجا نخست متن یادداشت و روایت را از نظر می‌گذرانیم:

۲۰۷ | آینه پژوهش
سال ۳۵ | شماره ۳
مرداد و شهریور ۱۴۰۳

حدثنى الشيخ الإمام أبو جعفر محمد بن عبد الجليل بن محمد بن أحمد الخزاعي السمرقندى |
فى جمادى الآخرة سنة ثمان وثلاثين وأربعمائة قال حدثنى الدهقان الجليل العالم |
أبو أحمد فضل (نصر؟) بن أحمد العمرى قال حدثنى الشيخ الفقيه الأديب أبو سعيد |
الحسين بن على الهمданى رحمه الله قال رأيت بركابى على بن أبي طالب |
عليه السلام أبا سنان عنان بن الأسد بأبهرو زنجان من رستاق |
شام فى سنة اثنى عشرىن وأربعمائة وهو يروى هذا الدعاء عن أمير المؤمنين |
على بن أبي طالب -عليه السلام- وهو يقول سمعت عن رسول الله -صلى الله عليه |
هذا الدعاء: اللهم أنت خلقتني وأنت تهدينى وأنت تطعمنى وأنت |
تسقينى وإذا مرضت فأنت تشفينى. أنت تدوم وتكون وليس لديمومتك |
نفاد ولا عزك انفراض؛ وأنت برّ حريم كريم عطوف غفور صفح |
 قادر؛ إذا أردت شيئاً تقول له كن فيكون؛ أسألك فرجاً قريباً وأمراً؟ |
مستجياً؟ وأرغب إليك فى أن يختم لى بالخير والسعادة والحسنى |
والشهادة يا رحيم الراحمين؛ كتبه محمد بن أحمد بن محمد بن صاعد تاريخ يساعد؟ |

ذکر چند نکته کوتاه درباره این یادداشت را لازم می دانم.

نخست آنکه «ابهر» در میان ایرانیان آن دوره به شام اصغر شناخته می شده است. این مضمون در شعر خاقانی نیز آمده است.

دوم آنکه متن این دعا به این صورت در جوامع روایی شیعه و سنت ثبت نشده است. بخش هایی از آن البته در کتاب حدیثی اهل سنت از جمله در المعجم الأوسط طبرانی (ج ۱/ص ۳۵) و نیز در قوت القلوب، ابوطالب مکی (ج ۱/ص ۷۸) آمده است.

سوم آنکه نویسنده ظاهراً در حال رونویسی از جایی دیگر است و به سبب لغزش چشمی، عبارت علی بن ابی طالب علیه السلام (نخست) را بعد از کلمه "رکابی" اضافه می کند که این سهو است. با حذف آن عبارت، متن جمله صحیح می شود.